

this question paper contains 3 printed pages]

JR—40—2023

FACULTY OF HUMANITIES

M.A. (First Year) (External Education) EXAMINATION

NOVEMBER/DECEMBER, 2023

ECONOMICS

Paper-IV

(Growth, Development and Environmental Economics)

(Friday, 8-12-2023)

Time : 10.00 a.m. to 1.00 p.m.

Time—3 Hours

Maximum Marks—100

N.B. :— (i) Attempt all questions.

(ii) All questions carry equal marks.

(i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. Write answer of any one question from the following in detail : 20

खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा :

(a) Explain the difference between economic growth and economic development.

आर्थिक वृद्धी आणि आर्थिक विकास यातील फरक स्पष्ट करा.

(b) State the characteristics of a developing economy.

विकसनशील अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये सांगा.

P.T.O.

2. Write answer of any *one* question from the following in detail : 20

खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा :

(a) Analyze the *five* stages of development described by Prof. W. Rostow.

प्रा. डब्ल्यू. रोस्टो यांनी सांगितलेल्या विकासाच्या **पाच** अवस्थांचे विश्लेषण करा.

(b) Critically examine Lewis theory of unlimited supply of Labor through diagram.

लेवीस यांच्या अमर्यादित श्रम पुरवठा सिद्धांताचे आकृतीद्वारे टिकात्मक परीक्षण करा.

3. Write answer of any *one* question from the following in detail : 20

खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा :

(a) State the characteristics of capital formation by explaining the meaning of capital formation.

भांडवल निर्मितीचा अर्थ सांगून भांडवल निर्मितीचे वैशिष्ट्ये सांगा.

(b) State the objectives of pricing policy in economic development.

आर्थिक विकासात किंमत धोरणाची उद्दिष्ट्ये सांगा.

4. Write answer of any *one* question from the following in detail : 20

खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा :

(a) Explain in detail Human Development Index as a measure of economic development.

आर्थिक विकास मापनाचा मानव विकास निर्देशांक सविस्तर स्पष्ट करा.

(b) Define environmental economics and explain nature and scope of environmental economics.

पर्यावरणीय अर्थशास्त्राची व्याख्या सांगून पर्यावरणीय अर्थशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

WT

(3)

JR—40—2023

5. Write short notes on any *two* from the following : 20

- (a) The vicious cycle of poverty
- (b) Conservation of environmental resources
- (c) Greenhouse effect
- (d) Measuring sustainable development.

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर संक्षिप्त टिपा लिहा :

- (अ) दारिद्र्याचे दुष्टचक्र
- (ब) पर्यावरणीय संसाधन संधारण
- (क) हरितगृह परिणाम
- (ड) शाश्वत विकासाचे मोजमाप.

JR—40—2023

3